

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการ
ในเขตจังหวัดนครสวรรค์

Efficiency of the Public Service Procurement System in Local Government
Organizations: Perspectives of Entrepreneurs in Nakhon Sawan Province

อรรถพงษ์ วิสิทธิ์ตระกูล¹ และ คุณากร กรสิงห์²
Akkapong Visittakool¹ and Khunakorn Kornsing²

Received: March 27, 2025

Revised: April 10, 2025

Accepted: April 17, 2025

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์¹
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์²
Student, Master of Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University¹
Assistant Professor Dr., Lecturer, Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University²
Corresponding Author E-mail: Akkapong.v@nsru.ac.th¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง และ (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าถดถอยพหุคูณแบบขั้นโดยวิธี Enter

ผลการศึกษา พบว่า (1) ระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ มีระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 0.92$) (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 0.95$) ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ และด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง; งานบริการสาธารณะ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

This research aimed to (1) Examine the level of efficiency in the procurement system, and (2) Investigate the factors affecting the efficiency of the procurement system in public service delivery by local administrative organizations, based on the perceptions of entrepreneurs in Nakhon Sawan Province. This is a quantitative research study. Data were collected from a sample group of 291 individuals using simple random sampling by a lottery method. The research instrument used for data collection was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.94. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis using the Enter method.

The findings are as follows: (1) The level of efficiency in the procurement system related to public service delivery by local administrative organizations, as perceived by entrepreneurs in Nakhon Sawan Province, was at a moderate level ($\bar{x} = 3.02$, $SD = 0.92$). 2) The factors affecting the efficiency of the procurement system in public service delivery were perceived to be at a high level ($\bar{x} = 3.83$, $SD = 0.95$). The results from multiple regression analysis indicated that factors such as understanding of procurement regulations and requirements, availability of fundamental procurement information, support from officials, and the specification of qualifications in the Terms of Reference (TOR) had a statistically significant positive influence on the efficiency of the procurement system in public service delivery by local administrative organizations at the 0.05 level.

Keywords : Efficiency in procurement systems; Public services; Local government organizations

Type of Article: Research Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตจนถึงปัจจุบันการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่หลายประเทศนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมของประเทศ สำหรับประเทศไทยเริ่มมีนโยบายสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและนวัตกรรมผ่านกลไกการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการนวัตกรรมที่อยู่ในบัญชีนวัตกรรมไทยมาตั้งแต่ปี 2558 ต่อมาจึงมีการออกพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้อย่างถูกต้อง ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวใช้บังคับกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมถึงมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2561) โดยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ด้านบริการสาธารณะเป็นการจัดหาสิ่งสาธารณูปโภค หรือ การจัดให้มีบริการสาธารณะ หรือการจัดหาพัสดุของภาครัฐ ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ เป็นหลักสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และป้องกันปัญหาการทุจริต (นิตยา ชื่นศิริ, 2561)

ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารัตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างในจังหวัดนครสวรรค์ มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ภาพรวมอยู่ในระดับผ่านดีเยี่ยม ร้อยละ 95.23 และด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ได้คะแนนรวมร้อยละ 98.78 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2566) โดยระบบการจัดซื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่มีการใช้วิธีเฉพาะเจาะจงเป็นการจัดหาสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการรายเดียวที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้จัดหาเพียงรายเดียว โดยไม่ต้องผ่านการประกวดราคา หรือการเชิญชวนเสนอราคาจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ (ข้อมูลจากหน้าเว็บไซต์ทางการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ 10 อันดับแรกที่ได้รับผลการประเมิน ITA สูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนมุมมองประสิทธิภาพของระบบการจัดซื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากผู้ประกอบการที่มีการจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงประเด็นเรื่อง ระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ไปปรับใช้เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการไปเป็นแนวทางการพัฒนาระบบจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

Peterson, & Prowman (1953; อ้างถึงใน ธนภรณ์ พรณราย, 2565) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1. คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีความสูง หมายถึง ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ คุ่มค่า มีความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน และรวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพนั้นควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร
2. ปริมาณงาน (Quantity) หมายถึง งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรโดยมีผลงานที่ปฏิบัติได้ปริมาณตามที่เหมาะสมหรือเป็นไปตามที่เป้าหมายขององค์กรวางไว้และต้องมี การวางแผนบริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนด
3. เวลา (Time) หมายถึง เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานกล่าวคือต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันสมัยมีการพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติงานให้รวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น
4. ค่าใช้จ่าย (Cost) หมายถึง ในการปฏิบัติงานทั้งหมดต้องเหมาะสมกับงาน จะต้องลงทุน น้อยได้ผล กำไรมากที่สุด หรือการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน แรงงาน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 (2560) โดยมีสาระสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีหลักการสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการคุ้มค่า โปร่งใส หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ ดังนี้

1. หลักการคุ้มค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจน
2. หลักการโปร่งใส โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน
3. หลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและ มีกำหนดเวลาที่เหมาะสม โดยมีการประเมินและเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

4. หลักการตรวจสอบได้ โดยมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างให้หน่วยงานของรัฐต้องคำนึงถึงคุณภาพ เทคนิค และวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุนั้น และห้ามมิให้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งหรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ เว้นแต่พัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างตามวัตถุประสงค์นั้นมียี่ห้อเดียวหรือจะต้องใช้อะไหล่ของยี่ห้อใดก็ให้ระบุยี่ห้อนั้นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ศึกษาการพัฒนาแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพัสดุของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่าความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระดับปานกลางและส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) 1-2 ครั้ง รองลงมาเคยอบรม 3-5 ครั้ง ตามลำดับ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

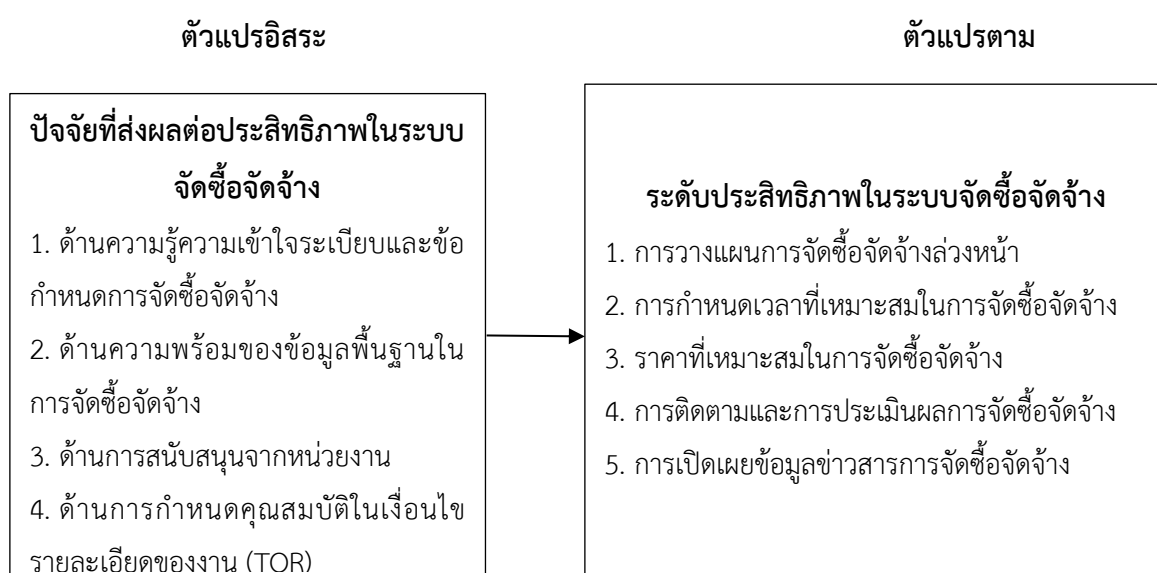
ชาตรี คนงานดี (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

ดวงเดือน พินธุโสภณ (2566) เรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในด้านการเงิน ของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการคลังของบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในด้านการคลังเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง จากการสังเคราะห์ตัวแปรตามระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของ Mendoza (2008) EVANS (2016) สุภาพร แก้วถาวร (2561) และสมรัก เปล่งเจริญศิริชัย (มปป.) ใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไปขององค์ประกอบที่นักวิชาการส่วนใหญ่เลือกเป็นองค์ประกอบของประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า ค่าคะแนนการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า และการกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าสูงสุด ร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ ราคาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามและการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้าง และการเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าคะแนนเท่ากัน ร้อยละ 60.00 ตัวแปรตามประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (1) การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า (2) การกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง (3) ราคาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง (4) การติดตามและการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้าง (5) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง จากการสังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ ดาราวรรณ วงศ์หงษ์ (2557) จักรพันธ์ ธีรวิทย์วรกร (2560) เชษฐธิดา ชูแก้ว และคณะ (2560) กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ชาตรี คนงานดี (2562) และวราวรรณ สุนาโพธิ์ (2565) โดยผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ในการพิจารณาตัวแปรจากค่าความถี่ และค่าร้อยละ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไปของปัจจัยที่นักวิชาการ หรือนักวิจัย พบว่าค่าคะแนนด้านความรู้ ความเข้าใจด้านระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าสูงสุด ร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานมีค่าคะแนน ร้อยละ 83.33 ด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) มีค่าคะแนน ร้อยละ 50.00 ดังนั้นตัวแปรอิสระประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง 2) ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง 3) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน 4) ด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้างมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้างมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่จดทะเบียน จำนวน 1,062 ราย (สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่จดทะเบียน จำนวน 291 คน โดยใช้สูตรการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยจะใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่จะใช้ในการศึกษาพบว่า ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 291 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่จดทะเบียน

ผู้ศึกษาใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก (Lottery) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ (1) กำหนดหมายเลขประจำตัวให้แก่สมาชิกทุกหน่วยในประชากร (2) นำหมายเลขประจำตัวของสมาชิกมาจัดทำเป็นฉลาก (3) จับฉลากขึ้นมาทีละหมายเลขจนกระทั่งครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ โดยฉลากที่จับมาแล้วจะต้องนำใส่คืนเพื่อให้จำนวนประชากรที่สุ่มมีจำนวนเท่าเดิม ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันในการได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือครั้งนี้ด้วยกัน 3 ท่าน มีความคิดเห็นความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การศึกษาและแบบสอบถาม มีค่า IOC รายข้อเท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 นำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัครวมทั้งหมดเท่ากับ 0.94 ซึ่งมากกว่า 0.70 จึงถือว่ามีความเชื่อมั่นในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน เกี่ยวกับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบปฐมนุฎ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลโดยการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูลออนไลน์ ผ่าน Google Form ส่งให้กับผู้ประกอบการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean; $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple

Regression Analysis) โดยวิธี Enter ในการพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งผลมาจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระสองตัวแปรขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. การศึกษาวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ พบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า	3.11	0.89	ปานกลาง	1
2. การกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง	3.06	0.90	ปานกลาง	2
3. ราคาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง	2.98	0.98	ปานกลาง	4
4. การติดตามและการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้าง	2.94	0.95	ปานกลาง	5
5. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง	3.03	0.89	ปานกลาง	3
รวม	3.02	0.92	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 0.92$) เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.89$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพต่ำสุด ได้แก่ การติดตามและการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, $SD = 0.95$)

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง	3.70	0.98	มาก	4
2. ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง	3.83	0.97	มาก	3
3. ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่	3.95	0.93	มาก	1
4. ด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR)	3.85	0.92	มาก	2
รวม	3.83	0.95	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, SD = 0.95) เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{x} = 3.95$, SD = 0.93) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.70$, SD = 0.98)

2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Model	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (การถดถอย)	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง	.25	.08	.18	3.12	.02
2. ปัจจัยด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐาน	.37	.08	.28	4.77	.00
3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน	.32	.07	.25	4.61	.00
4. ปัจจัยด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR)	.15	.07	.12	2.19	.03

a. Dependent Variable: Efficiency

จากตารางที่ 3 พบว่าทุกปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 โดยสามารถพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ในบทก่อนหน้า โดยแยกตามกลุ่มปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัย ทุกปัจจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัย ด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรต้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต่อเนื่อง (R) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.65 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R square) เท่ากับ 0.42 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Adjust R square) เท่ากับ 0.42 โดยที่ตัวแปร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง (X_1) ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง (X_2) ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ (X_3) และด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) (X_4) สามารถอธิบายความผันแปรของคะแนนประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ ได้ร้อยละ 42.90 และจากค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.56 ซึ่งอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 แสดงถึงค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ของประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (efficiency) ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -1.152 + 0.251X_1 + 0.370X_2 + 0.317X_3 + 0.152X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.181Z_1 + 0.282Z_2 + 0.250Z_3 + 0.116Z_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะบริการทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย (1) การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า (2) การกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง (3) ราคาที่เหมาะสมในการจัดซื้อจัดจ้าง (4) การติดตามและการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้าง (5) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของ EVANS (2016, อ้างถึงใน ศฐิ พรมสิงห์, 2562) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการวางแผน ความต้องการทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างเป็นสิ่งที่ช่วยให้อย่างมั่นใจได้ว่าสามารถจัดหาพัสดุได้ในเวลาที่เหมาะสมและ ในราคาที่เหมาะสม และพัสดุที่ได้มีคุณภาพสูงโดยใช้ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่สูญเสียน้อย เกิดความคุ้มค่า คุ้มราคา รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน พินธุโสภณ (2566) เรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในด้านการเงิน ของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความรับรู้ของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ผลรวมของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเห็นโดยสามารถแปลผลจากค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี คนงานดี (2562) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิตากาญจน์ วงษ์สุวรรณ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีเฉพาะเจาะจงของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ค่าสถิติทดสอบ t ปรากฏว่า $p = 0.00$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ $.05$

2.2 ด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเห็นโดยสามารถแปลผลจากค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ด้านเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และด้านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ ลาวงค์ และอัศววิรัช รอบคอบ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา พบว่า ด้านระบบเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่า p -value เท่ากับ $.00$ และด้านระบบ

สารสนเทศเพื่อการจัดการ ค่า p-value เท่ากับ .00 มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในระบบจัดซื้อจัดจ้าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเห็นโดยสามารถแปลผลจากค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี คนงานดี (2562) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสิตากาญจน์ วงษ์สุวรรณ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีเฉพาะเจาะจงของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร (การวางแผนบริหารงานพัสดุ) (การบริการของเจ้าหน้าที่) (ระบบสารสนเทศ) ค่าสถิติทดสอบ t ปรากฏว่า $p = 0.00$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05

2.4 ด้านการกำหนดคุณสมบัติในเงื่อนไขรายละเอียดของงาน (TOR) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเห็นโดยสามารถแปลผลจากค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย ไผ่ปาน และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน (2566) พบว่าความต้องการในการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ คมมิ (2559) การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ด้วยวิธี e-Auction และ e-Bidding: กรณีศึกษา กรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบท โดยการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ พบว่า ด้านกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง การเผยแพร่ขอบเขตของงาน (TOR) ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง ในภาพรวมของกรมทางหลวง ค่า p-value เท่ากับ .00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

นอกจากความสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ศึกษายังค้นพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (ข้อมูลจากหน้าเว็บไซต์ทางการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ 10 อันดับแรกที่ได้รับผลการประเมิน ITA สูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) ซึ่งผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 291 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.98 มีการใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ซึ่งวิธีเฉพาะเจาะจงเป็นการจัดหาสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการรายเดียวที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้จัดหาเพียงรายเดียว โดยไม่ต้องผ่านการประกวดราคา หรือการเชิญชวนเสนอราคาจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากวิธีการจัดซื้อจัดจ้างทั่วไปที่มักจะเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการหลายรายเข้ามาแข่งขันกันเสนอราคา ข้อดีของการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) ความรวดเร็วในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีความรวดเร็ว เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอนการประกวดราคา 2) ความสะดวกสามารถเจรจาต่อรองเงื่อนไขสัญญาได้ง่ายขึ้น 3) คุณภาพสามารถ

ควบคุมคุณภาพของงานได้ง่ายขึ้น เนื่องจากคุ้นเคยกับผู้ประกอบการนั้นดี 4) ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระยะยาวกับผู้ประกอบการ ข้อควรระวังและข้อจำกัด ได้แก่ 1) อาจนำไปสู่การผูกขาดของผู้ประกอบการรายเดียว 2) อาจถูกมองว่าขาดความโปร่งใสและเป็นการเลือกปฏิบัติกับผู้ประกอบการ เมื่อพิจารณาในเรื่องของประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะจากมุมมองของผู้ประกอบการ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ สามารถนำข้อค้นพบดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผน และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสร้างความรู้ความเข้าใจถึงระเบียบและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง จัดให้มีการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง รวมไปถึงส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้าง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเตรียมความพร้อมของข้อมูลพื้นฐานในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยต้องครอบคลุม แผนงานพัสดุ ข้อมูลผู้ค้า สัญญา เบิกจ่าย และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้การสนับสนุนผู้ประกอบการ และช่วยเหลือผู้ประกอบการให้เข้าใจหลักเกณฑ์ วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และข้อกำหนดในแต่ละกรณี พร้อมทั้งจัดเตรียม แบบฟอร์มมาตรฐาน และตัวอย่างเอกสาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ และช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือพื้นที่ที่มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดคุณสมบัติใน TOR โดยคำนึงถึงความโปร่งใส เป็นธรรม และไม่จำกัดการแข่งขัน ควรมีรายละเอียดงานที่ชัดเจน ใช้มาตรฐานที่ยอมรับได้ และเปิดโอกาสให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพและคุ้มค่าต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ที่สนใจทำการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาและวิเคราะห์เชิงลึกถึงแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ จากภาคส่วนต่าง ๆ

2.2 ควรปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ และนำไปพัฒนาปรับปรุงการให้บริการ และการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดซื้อจัดจ้างด้านงานบริการสาธารณะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ศรีสิงห์. (2561). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพัสดุของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จักรพันธ์ ธีรวิทย์วรกร. (2560). แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาติรี คนงานดี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วารสารสารสนเทศ. 19(1). 37-48
- ดวงเดือน พินธุโสภณ. (2566). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในด้านการเงิน ของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี. วารสารการจัดการยุคใหม่ มหาวิทยาลัยชินวัตร. 1(2). 106-118
- ดรรารวรรณ วงศ์หงส์. (2557). ปัญหาในการใช้งานระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ระบบ e-GP) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เชษฐธิตา ชูแก้ว, ธนสุวิทย์ ทับทิมฤทธิ์, และสุคนธ์ เครือ่น้ำคำ. (2560). ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิตยา ชื่นศิริ. (2561). ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและด้านพัสดุมหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรชัย ไร่ปาน และฉลอง ชาตรูประชีวิน. (2566). การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement : e-GP) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ . ลีขา วารสารศึกษาศาสตร์, 10(2). 149-162
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (2560, 24 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอน 24, หน้า 13-54.
- วรารณ คมมิ. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธี e-Auction และ e-Bidding: กรณีศึกษา กรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบท (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรารณ สุนาโพธิ์. (2565). ปัญหาในการปฏิบัติงานระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. (รายงานวิจัย) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- วัชรารณ ลาวงศ์ และอัครวิทย์ รอบคอบ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ของสถานศึกษาสังกัด

- สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา. วารสารช่อพะยอม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 29(1). 137-146.
- ศุทธิ พรหมสิงห์. (2562). องค์ประกอบของการจัดซื้อจัดจ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของกรม กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย และคณะ. (มปป.). แนวปฏิบัติที่ดีเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง. นครปฐม.
ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566 จาก https://arit.npru.ac.th/system/sys_article/20160606103542_55b3dea1d663e94bd710fb867fbc4407.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). การประเมินคุณธรรมและความ โปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัด นครสวรรค์. ออนไลน์: สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566 จาก <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0501new?year=2023&provinceId=22&isPublic=True>
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์. (2565). ทะเบียนนิติบุคคลที่คงอยู่ จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน และหมวดธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/OnFJ6>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2561). การจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อให้บริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.nxpo.or.th/th>
- สิตากาญจน์ วงษ์สุวรรณ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธี เฉพาะเจาะจงของมหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารวิชาการศรีปทุม. 17(2). 98-109.
- สุภาพร แก้วถาวร. (2561). เทคนิคการบริหารงานด้านการซื้อจัดจ้าง และการตรวจสอบเอกสารและ พิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ. เชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2566, จาก https://secretary.science.mju.ac.th/goverment/25570522101243_science_secretary/Doc_25610831174152_206577.pdf
- ธนภรณ์ พรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การ บริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper. & Row.